

มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับ ข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม

จิรสุตา ไชยทุม¹ จรัส เล็งวิทยา²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรมในเรื่องของการมีส่วนได้เสียตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 หลักความยินยอมในการแถลงข้อความในสัญญาประกันชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 รวมทั้งข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการเข้าทำสัญญาประกันชีวิตและการโอนสิทธิที่เกิดจากสัญญาประกันชีวิต โดยการนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม ในเรื่องของการมีส่วนได้เสียตามมาตรา 863 ยังไม่ครอบคลุมถึงประโยชน์ของการทำสัญญาประกันชีวิตของบุคคลอื่นและไม่สามารถสนองตอบข้อเรียกร้องทางสังคมได้ อีกทั้งหลักความยินยอมในการแถลงข้อความในสัญญาประกันชีวิตตามมาตรา 865 ยังไม่มีรายละเอียดชัดเจนเพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายแบบเดียวกันที่จะครอบคลุมไปถึงตัวแทนการขายประกันชีวิตเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยมีความเข้าใจในหน้าที่เปิดเผยข้อความจริงโดยไม่ต้องอาศัยการตีความดังเช่นที่เกิดขึ้นในบทบัญญัติปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังพบว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แก้ไขปัญหาด้านความไม่เป็นธรรมของสัญญาประกันชีวิต แต่การบังคับใช้ในเรื่องของผลคำพิพากษานั้นสามารถบังคับได้เฉพาะคู่กรณีเท่านั้น ไม่สามารถคุ้มครองไปยังบุคคลภายนอกได้ ส่วนการโอนสิทธิที่เกิดจากสัญญาประกันชีวิต พบว่าข้อกฎหมายยังมีปัญหาด้านการให้ความยินยอม ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายทั้ง 4 เรื่องดังกล่าว จึงต้องมีการเพิ่มมาตรการทางกฎหมายให้ครอบคลุมในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การคุ้มครองผู้บริโภค; ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม; การทำประกันชีวิต; หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

การอ้างอิง:

จิรสุตา ไชยทุม และจรัส เล็งวิทยา. (2564). มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 11(2), 295-309.

¹ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
อีเมล: bee5524@hotmail.com

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Consumer Protection Legal Measures Regarding Unfair Life Insurance Contract Terms

Jirasuda Chaivatoum¹ Charan Lengvithaya²

Abstract

This academic article aims to analyze consumer protection law measures relating to unfair life insurance policy contract clauses in matters of interest under the Civil and Commercial Code, Section 863, consent principles for statements in life Insurance contracts under Section 863. Civil and Commercial Code, Section 865, including unfair contract terms arising from entering into a life insurance contract and the transfer of rights arising from a life insurance contract. Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 are applied as an analysis framework.

The results of the analysis revealed that the consumer protection legal measures relating to unfair life insurance policy contracts, as regard to the interest in Section 863, do not cover the benefit of another person's life insurance contract and cannot satisfy social demands. In addition, the consent principle in the statement of information in the life insurance contract under Section 865 does not contain clear details in order to be the same legal measure that will cover life insurance sale agents so that the insured can understand the duty of disclosing the truth without relying on interpretation as happened in the current provisions. It was also found that the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 solved the problem of unfairness of life insurance contracts. But the enforcement of the judgment can only be applied to the parties, but cannot be applied to the third parties. As for the transfer of rights arising from life insurance contracts, it was found that the law still has problems with regard to consent giving. Therefore, the 4 legal measures mentioned above should be added to cover consumers' protection regarding life insurance policy contracts more clearly.

Keywords: Consumer Protection; Unfair Contract Terms; Life Insurance; Sanctity of Will

Type of Article: Academic Article

Cite this article as:

Chaivatoum, J., & Lengvithaya, C. (2021). Consumer protection legal measures regarding unfair life insurance contract terms. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 11(2), 295-309.

¹ Doctor of Laws Program, Doctor of Philosophy Program in Social Sciences, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Huamak, Bangkok, Bangkok, 10240, Thailand.

Email: bee5524@hotmail.com

² Faculty of Law Ramkhamhaeng University.

บทนำ

สัญญาประกันชีวิต เป็นสัญญาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยความไม่แน่นอนของชีวิตบุคคลผู้เอาประกันภัยไว้ ซึ่งไม่สามารถประเมินเป็นราคาได้ การทำประกันชีวิต คือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจ่ายเงินหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้เมื่อผู้เอาประกันภัยยังคงมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือถึงแก่กรรมภายในระยะเวลาของสัญญา โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิตมีอยู่ด้วยกัน 3 ฝ่าย คือ ผู้รับประกันภัย ผู้เอาประกันภัย และผู้รับประกันภัย เมื่อสัญญาประกันชีวิตเกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญาย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาซึ่งกันและกัน โดยหลักพื้นฐานในการทำสัญญาประกันชีวิต ประกอบด้วยหลักเกี่ยวกับส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันภัยได้ หลักสุจริตอย่างยิ่ง หลักการใช้จำนวนเงินแน่นอนตามสัญญาประกันชีวิตไม่ว่าจะเป็นการทำสัญญาประกันชีวิตตนเองหรือทำสัญญาประกันชีวิตของบุคคลอื่น ตามหลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัญญาประกันภัยนั้นถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่าไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้การประกันภัยที่มีลักษณะเหมือนการพนันขึ้นต่อซึ่งขัดความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเป็นภัยต่อศีลธรรม ป้องกันการทำลายชีวิตและทรัพย์สินเพื่อหวังเงินประกันภัยและป้องกันความสูญเสียทางเศรษฐกิจกรณีผู้เอาประกันภัยทำสัญญาประกันภัยโดยไม่มีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยสัญญานั้นย่อมไม่ผูกพันสัญญาและเป็นการพนันขึ้นต่อที่ผู้รับประกันภัยยกเป็นข้อต่อสู้ได้ สาเหตุเพราะตัวบทกฎหมายของไทยยังคงยึดหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาและหลักเสรีภาพของการเข้าทำสัญญาอย่างเคร่งครัด คือสัญญาต้องเป็นสัญญา (pacta sunt servanda) ผู้บริโภคที่

เข้ามาทำสัญญาภายหลังจึงตกอยู่ในสภาพที่จำต้องยอมรับข้อสัญญานั้น โดยไม่ต้องรองได้เลยเป็นเหตุให้เกิดความไม่เป็นธรรมในข้อสัญญานั้น เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นศาลไม่อาจตัดสิน ปัญหาข้อสัญญาไม่เป็นธรรมตามสัญญาในกระบวนการทำสัญญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 วรรคท้าย กำหนดให้ศาลใช้ปัจจัยมาตรา 10 มาใช้วินิจฉัยว่าข้อสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝาก ที่ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควรหรือไม่ โดยอนุโลม ซึ่งการวินิจฉัยว่าข้อสัญญาเกินสมควรหรือไม่ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์ จึงแปรสภาพมาเป็นความไม่เป็นธรรมทางกฎหมายความไม่เป็นธรรมตามคำพิพากษาไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แม้ปัจจุบันจะได้มีการแก้ไขปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบให้บรรเทาโทสลงโดยได้มีการนำเอาพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาใช้บังคับเพื่อแก้ไขปัญหาค่าความไม่เป็นธรรมทางสัญญาซึ่งช่วยแก้ไขได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่มีการตราทางกฎหมายที่เป็นข้อบังคับอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคการทำสัญญาประกันชีวิต ได้แก่ (1) มาตรการทางกฎหมายการมีส่วนได้เสีย (2) มาตรการทางกฎหมายหลักความยินยอมในการแถลงข้อความในสัญญาประกันชีวิต (3) มาตรการทางกฎหมายข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการเข้าทำสัญญาประกันชีวิต และ (4) มาตรการทางกฎหมายการโอนสิทธิตามสัญญาประกันชีวิต ที่ผู้เขียนเห็นว่ายังคงมีปัญหาก็จะต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประกันชีวิต

ในเรื่องของการประกันภัยจะมีส่วนหนึ่งที่เป็นการประกันชีวิต หากพิจารณาจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการประกันภัย มิได้มีการบัญญัตินิยามความหมายของสัญญาประกันชีวิตเอาไว้โดยตรง แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 861 ได้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงเอาไว้ กล่าวคือ เป็นสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในเหตุการณ์อย่างอื่นอันระบุไว้ในสัญญา และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 889 ได้บัญญัติเอาไว้เพิ่มเติมว่าในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้เงินจำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของบุคคลหนึ่ง

Tingsaphat (2009) ได้อธิบายไว้ว่า “สัญญาประกันชีวิต” คือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เอาประกันหรือผู้สืบสิทธิของเขา ในเมื่อผู้เอาประกันภัยหรือผู้ที่ถูกเอาประกันชีวิตได้ตายภายในเวลาหรือยังมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาอันได้ตกลงกันกำหนดไว้ ผู้เอาประกันภัยตกลงส่งเบี้ยประกันภัยในการนี้

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายและนิยามความหมายข้างต้น สัญญาประกันชีวิตจึงหมายถึงสัญญาประกันภัยที่ผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้จำนวนหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ (หากมี) ในเมื่อผู้เอาประกันภัย หรือผู้ซึ่งเอาประกันชีวิตได้ตายลง หรือมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาตามที่ได้ตกลงกันไว้และผู้เอาประกันภัยตกลงส่งเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย ทั้งนี้ สัญญาประกันชีวิตมีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือผู้ที่ต้องพึ่งผู้ซึ่งถึงแก่ความตายหรือเป็นการสะสมทรัพย์เพื่อประกันรายได้ของผู้เอาประกันภัยเองหรือเพื่อประโยชน์จากการเข้าเสี่ยงภัยในเหตุการณ์ต่างๆ

Hemarajata (2008) ได้อธิบายไว้ว่า “สัญญา

ประกันชีวิต” คือ สัญญาประกันชีวิตประเภทหนึ่งที่ได้รับประกันภัยตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นจำนวนที่แน่นอนตามที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าความเสียหายเมื่อเกิดเหตุในอนาคตดังที่ระบุไว้ในสัญญา และบุคคลอีกคนหนึ่งตกลงที่จะส่งเงินที่เรียกว่า “เบี้ยประกัน” ให้แก่ผู้รับประกันภัย ซึ่งจากบทวิเคราะห์คำศัพท์นี้สัญญาประกันชีวิตมิได้หมายความว่าตั้งแต่การประกันชีวิตเพียงประการเดียว แต่หมายความรวมถึงการประกันภัยที่เรียกว่า ประกันอุบัติเหตุด้วย กล่าวคือ เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นและส่งผลให้บุคคลถึงแก่ความตาย แต่ถ้าหากเป็นการประกันอุบัติเหตุโดยที่บุคคลนั้นได้รับบาดเจ็บหรือทุพพลภาพผู้รับประกันภัยจะชดเชยค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาประกันชีวิตนั้น

ลักษณะทั่วไปของการประกันชีวิต

Paksa (2017) ได้อธิบายว่าลักษณะทั่วไปของการประกันชีวิตมีดังนี้

1. สัญญาเสี่ยงโชค หมายความว่าสัญญาซึ่งการชำระหนี้ตามสัญญานั้นจะกระทำก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันไม่แน่นอนเกิดขึ้นในอนาคต เหตุที่ทำให้สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาเสี่ยงโชคนั้น เนื่องจากข้อตกลงในสัญญาประกันภัยมีลักษณะเป็นการเสี่ยงโชค โดยคู่สัญญาทั้งฝ่ายผู้รับประกันภัยและฝ่ายผู้เอาประกันภัยต่างตระหนักดีว่า ฝ่ายหนึ่ง

2. สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาต่างตอบแทน สัญญาต่างตอบแทนเป็นสัญญาที่ค่าสัญญาต่างมีหน้าที่ต่างตอบแทนโดยกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดๆ เช่น ในสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อมีหน้าที่ในการชำระราคา ส่วนผู้ขายมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น สำหรับกรณีสัญญาประกันชีวิตนั้น เมื่อมีการตกลงทำสัญญากันเสร็จสิ้นแล้ว สัญญาประกันชีวิตจึงก่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ระหว่างคู่สัญญาขึ้นทันที ผู้เอาประกันชีวิตมีหน้าที่ชำระเบี้ยประกัน ส่วนผู้รับประกัน

ชีวิตมีหน้าที่จ่ายเงินจำนวนหนึ่งตามที่กำหนดให้หากเกิดเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นตามสัญญา

3. สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาที่มีเงื่อนไข หมายถึง ข้อความใดที่กำหนดเอาไว้ในนิติกรรมเป็นข้อบังคับให้นิติกรรมเป็นผลหรือสิ้นผลต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นในอนาคตและไม่แน่นอน ข้อความเช่นนั้นเรียกว่าเงื่อนไข ซึ่งสัญญาประกันชีวิตจะกำหนดเงื่อนไขต่างๆ เอาไว้ในสัญญาหรือกรมธรรม์ อาจจะเป็นเงื่อนไขบังคับก่อนหรือเงื่อนไขบังคับหลังก็ได้ โดยเงื่อนไขมักเป็นข้อความใดๆ ที่ได้ตกลงกำหนดเอาไว้ให้นิติกรรมมีผลหรือสิ้นผล ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะเป็นเงื่อนไขที่บังคับเอาแก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ เช่น ในสัญญาประกันชีวิตมีเงื่อนไขที่กำหนดให้ผู้รับประกันชีวิตหลุดพ้นความรับผิดตามสัญญา หากผู้เอาประกันชีวิตกระทำอัศวินบาปกรรมภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันทำสัญญา เป็นต้น

4. สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาที่อยู่บนพื้นฐานของหลักส่วนได้เสีย กฎหมายได้กำหนดหลักส่วนได้เสียเอาไว้ในสัญญาประกันชีวิตเอาไว้ เนื่องจากมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้มีการเล่นพนันขึ้นต่อบนชีวิตของผู้อื่นและเพื่อป้องกันมิให้มีการฆาตกรรมโดยมุ่งหวังเงินประกันชีวิตเพื่อผลประโยชน์ต่างๆ ที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งมาตรา 863 บัญญัติว่า “อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างใด” ดังนั้น มาตรา 863 ที่ถือเป็นบทเบ็ดเสร็จทั่วไปก็ถูกนำมาบังคับใช้ในสัญญาประกันชีวิตด้วย สำหรับสัญญาประกันชีวิตนั้น เวลาจะพิจารณาถึงส่วนได้เสียที่เอาประกันชีวิต จะต้องแยกพิจารณาระหว่างการทำสัญญาประกันชีวิตตนเองและการเอาประกันชีวิตผู้อื่นมาทำสัญญา

5. สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาสำเร็จรูป สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบเอาไว้ สัญญาจึงเกิดขึ้นด้วยคำเสนอสนอง

ต้องตรงกัน แต่หากจะฟ้องร้องบังคับคดีจะต้องมีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเป็นสำคัญ

สัญญาสำเร็จรูป (contract of adhesion) หมายถึงสัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำมาใช้ประกอบในกิจการของตน จึงอาจสรุปได้ว่า สัญญาสำเร็จรูปนั้นเป็นสัญญาที่มีรูปแบบเนื้อความ เงื่อนไขข้อกำหนดต่างๆ ที่มีการกำหนดเอาไว้ล่วงหน้าแล้ว คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งไม่มีโอกาสได้เลือกใช้ถ้อยคำในสัญญา ซึ่งสัญญาประกันชีวิตนั้นโดยส่วนใหญ่จะมีการออกแบบฟอร์มมาตรฐานที่ผู้รับประกันภัยเป็นผู้กำหนด คำร้องขอรับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันชีวิต เป็นต้น ในกรณีที่มีข้อสงสัยในการตีความสัญญาสำเร็จรูปนั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ให้ตีความในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น เจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองผู้บริโภค เช่น ผู้เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ซื้อ ผู้เช่า ผู้เอาประกันภัย

6. สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาที่ต้องจ่ายเงินอันแน่นอน สัญญาประกันชีวิตมีความแตกต่างกับสัญญาประกันวินาศภัยในเรื่องของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากสัญญาประกันวินาศภัยนั้น การใช้ค่าสินไหมทดแทนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีเหตุวินาศภัยตามที่กำหนดเอาไว้ในสัญญา ซึ่งไม่อาจคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่ และการจ่ายค่าสินไหมทดแทนกรณีวินาศภัยนั้นจะต้องจ่ายตามความเป็นจริง จึงอาจกล่าวได้ว่า สัญญาประกันวินาศภัยเป็นสัญญาที่ไม่มีผลบังคับแน่นอน แต่สัญญาประกันชีวิตนั้นเป็นสัญญาที่ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนตามที่กำหนดไว้เป็นการแน่นอน หากผู้เอาประกันชีวิตหรือผู้ถูกเอาประกันชีวิต ผู้รับประโยชน์ จะได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์โดยทันทีและเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน

7. สัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาที่กรมธรรม์ประกันภัยจะต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐ การประกอบธุรกิจประกันชีวิตในประเทศไทยนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาล กล่าวคือ การประกอบธุรกิจประกันชีวิตจะกระทำได้เมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด และโดยได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตจากรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ กรมธรรม์ประกันภัย เอกสารแนบท้ายกรมธรรม์ที่ออกให้แก่ผู้เอาประกันภัยจะต้องเป็นไปตามแบบและข้อความที่นายทะเบียนมีอำนาจในการแก้ไข เปลี่ยนแปลงกรมธรรม์ทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

ส่วนได้เสียในเหตุประกันชีวิต

ส่วนได้เสียที่จะเอาประกันชีวิตนั้นเป็นคนละเรื่องกับการประกันวินาศภัย ตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง เพราะสัญญาประกันวินาศภัยเป็นสัญญาชดเชยค่าสินไหมทดแทนส่วนสัญญาประกันชีวิตนั้นเนื่องจากชีวิต ร่างกาย อนามัย ตีราคาไม่ได้ จึงไม่ใช่สัญญาเพื่อการชดเชยค่าสินไหมทดแทน แต่เป็นสัญญาชดเชยเงินหากเกิดเหตุเงื่อนไขในการเอาประกันชีวิตขึ้นเท่านั้น

ตามบทบัญญัติมาตรา 863 บัญญัติว่า “อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด” หมายความว่า ผู้เอาประกันจะต้องมีส่วนได้เสียในชีวิตของผู้ที่ตนเอาประกัน ซึ่งเป็นเหตุที่ประกันภัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 ได้พิจารณาไว้โดยแยกออกเป็น 2 กรณี คือ การเอาประกันชีวิตตนเองและการเอาประกันชีวิตของบุคคลอื่น ตามบทบัญญัติมาตรา 863 เป็นบทเบ็ดเสร็จทั่วไปของลักษณะประกันภัยและต้องนำมาใช้กับประกันชีวิตด้วย หมายความว่า ผู้เอาประกันชีวิตจะต้องมีส่วนได้เสียในชีวิตของผู้เอาประกันภัยซึ่งอาจจะเป็นชีวิตของตนเองหรือชีวิตของบุคคลอื่นก็ได้ เพราะใน

สัญญาประกันชีวิตเป็นเรื่องการใช้จำนวนเงินที่แน่นอน ผู้รับประกันจำเป็นต้องใช้เงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญาเสมอเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ตามเงื่อนไขสัญญาไม่จำเป็นต้องตีราคา เพราะชีวิตคนเราไม่สามารถตีราคาเป็นเงินได้ จึงแตกต่างจากการมีส่วนได้เสียกับเรื่องประกันวินาศภัย ซึ่งการชดเชยในเรื่องประกันวินาศภัยนั้นต้องชดเชยความเสียหายที่แท้จริงเท่านั้น

การเอาประกันชีวิตตนเอง บุคคลทุกคนย่อมมีส่วนได้เสียที่จะเอาประกันชีวิตของตนเองได้โดยไม่จำกัด หมายความว่า ถ้าเป็นการเอาประกันชีวิตตนเอง ผู้เอาประกันย่อมมีสิทธิที่จะกำหนดจำนวนเงินที่ตนต้องการตกลงเข้าทำสัญญากับผู้รับประกันภัย หรือตัวแทน ซึ่งผู้เอาประกันภัยเองจะต้องดูความสามารถในการชำระเบี้ยได้ของผู้เอาประกันชีวิตเอง

การเอาประกันชีวิตบุคคลอื่น บุคคลจะเอาประกันชีวิตของบุคคลอื่นได้ก็ต่อเมื่อตนเองมีส่วนได้เสียในชีวิตของบุคคลอื่น และส่วนได้เสียนั้นย่อมมาจากความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างกันจนเป็นที่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามีการมีชีวิตอยู่ต่อไปของบุคคลนั้น จะมีประโยชน์หรือมีความหมายแก่ตน หรือความตายของบุคคลนั้นจะทำให้เกิดความสูญเสียแก่ตน บุคคลดังกล่าว ได้แก่ บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางธุรกิจ

แนวคิดการประกันชีวิตและการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันชีวิต

ด้วยสัญญาประกันชีวิตเป็นสัญญาประกันภัยอย่างหนึ่งที่กฎหมายบังคับว่าผู้เอาประกันต้องมีมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยจึงจะมีผลบังคับได้ โดยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บัญญัติหลักการในเรื่องนี้ไว้ก็ให้นำไปบังคับใช้กับสัญญาประกันภัยทุกประเภท หลักการพื้นฐานของสัญญาประกันชีวิตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หลักในเรื่องความสุจริตของการทำสัญญาประกันชีวิต ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญ

ที่จะทำให้ป้องกันการแสวงหาประโยชน์อัน มิควรได้ โดยชอบในสัญญาประกันชีวิต นอกจากนี้ ในปัจจุบัน มีหลายประเทศที่เห็นว่า นอกจากหลักในเรื่องส่วนได้เสียและหลักสุจริตแล้ว ยังอาจไม่เพียงพอที่จะแก้ไข ปัญหาข้อขัดข้องของการทำประกันชีวิตบุคคลอื่น จึง ได้มีการคิดค้นหลักในเรื่องความยินยอมขึ้นมาช่วยแก้ ปัญหาดังกล่าว

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญทั้งสามประการดังกล่าว อันเป็นเหตุผลมูลเหตุที่จะต้องมีส่วนได้เสียนั้น เช่น การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ส่วนได้เสียอันอาจเอา ประกันภัยได้ในสัญญาประกันชีวิตไม่ใช่เป็นการวัดการ เรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เอาประกันชีวิตที่มีต่อ ผู้รับประกันชีวิต ป้องกันการพนัน ในอดีตนั้นประเทศ อังกฤษก่อนปี ค.ศ. 1774 ได้อนุโลมให้มีการพนัน ช่นต่อชีวิตได้อย่างเสรี การปฏิบัติเช่นนี้มีผลทำให้ ศีลธรรมเสื่อมทราม ป้องกันภัยในทางศีลธรรม เนื่องจากส่วนได้เสียในสัญญาประกันชีวิตเป็นสิ่งที่ กิดกันมิให้ผู้เอาประกันชีวิตผู้อื่นกระทำให้เหตุที่เอา ประกันชีวิตเกิดขึ้นโดยเจตนาหรือที่เรียกว่า การ ฆาตกรรมเพื่อหวังเงินประกันนั่นเอง ราคาแห่งส่วนได้ เสีย ด้วยเหตุที่ชีวิตมนุษย์ย่อมอยู่ในภาวะความเสี่ยงภัย ได้เสมอ และชีวิตมนุษย์ก็ไม่อาจประมาณราคาเป็นเงิน ได้ด้วย (Wattanukul, 1985)

โดยทั่วไปแล้วสัญญาประกันชีวิต หรือกรรมธรรม์ ประกันภัยที่บริษัทประกันภัยเสนอขายในตลาด บริษัท ประกันภัยเป็นผู้ร่างขึ้นเคยกำหนดขอบเขตความ คุ่มครองเงื่อนไข ข้อยกเว้น หน้าที่ที่ผู้เอาประกันภัย ต้องปฏิบัติและข้อความอื่นๆ ทั้งหมดไว้สำเร็จรูปแล้ว ผู้จะซื้อประกันชีวิตเพียงแต่ยอมรับหรือไม่ยอมรับ สัญญาเท่านั้น และกรรมธรรม์ประกันภัยที่บริษัทออก ให้แก่ผู้เอาประกันภัยต้องได้รับความเห็นชอบจาก นายทะเบียน คือ เลขธิการสำนักงานกำกับและส่งเสริม ธุรกิจประกันภัย ก่อนนำออกไปขายและแม้ว่ากฎหมาย จะกำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจที่จะสั่งบริษัท

ประกันภัยให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความต่างๆ ในกรรมธรรม์ประกันภัยได้ก็ตามก็มีได้หมายความว่า ผู้ซื้อประกันภัยได้มีส่วนรู้เห็นในการร่างสัญญา ประกันภัยนั้น เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับการประกันชีวิต และการประกันวินาศภัย ดังนั้น ถ้าต้องการทราบ ความหมายเฉพาะของการประกันชีวิตแล้วจะต้องไป พิจารณา ส่วนการประกันชีวิตเป็นการประกันภัยชนิด หนึ่ง ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้ให้ นิยามไว้เป็นการเฉพาะแต่พอความทรงชีพ หรือมรณะ ของบุคคลคนหนึ่ง สัญญาประกันชีวิต โดยอาศัยเหตุ แห่งการเสียชีวิตของบุคคล หนึ่งภายในกำหนดเวลาที่ ตกลงกันไว้ โดยได้รับเบี้ยประกันภัยจากผู้เอาประกัน ภัยเป็นการตอบแทน (Hemarajata, 1994)

แนวคิดการคุ้มครองผู้บริโภค

การเกิดขึ้นของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค อาจ กล่าวได้ว่าเกิดจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปกฎหมายที่ใช้ บังคับอยู่ในสมัยหนึ่งเริ่มเกิดช่องว่างขึ้นหรือขาดความ เหมาะสมเนื่องจากกฎหมายสมัยก่อนบัญญัติขึ้นมาเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหาของสังคมในสมัยนั้น อันเป็น สังคมที่แคบและวิธีการผลิตยังไม่สลับซับซ้อนเท่าสังคม ในปัจจุบัน เช่น สัญญาซื้อขาย ที่ใช้หลักว่า “ผู้ซื้อต้อง ระวัง” (caveat emptor) ซึ่งเป็นหลักกฎหมายโรมันที่ ยึดถือกันหลายประเทศอันมีหลักการว่า หากมีความ เสียหายใดๆ ในทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้น ความเสียหาย นั้นตกเป็นของผู้ซื้อเอง กล่าวคือ ผู้ขายอาจไม่ต้อง รับผิดชอบในบางกรณี ถ้าผู้ซื้อได้ล่วงรู้ความชำรุดบกพร่อง หรือควรจรรู้หากได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร ทั้งนี้ เพราะทฤษฎีทางกฎหมายนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถในการตัดสินใจในการ เลือกรับสินค้าหรือบริการเท่ากัน ซึ่งหลักดังกล่าว ได้รับอิทธิพลของแนวคิดในระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีอิสระและ เสรีภาพของบุคคลในการดำรงชีวิตที่เท่าเทียมกัน ซึ่ง

ต่อมาหลักการดังกล่าวได้พัฒนาต่อมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ในเวลาต่อมานอกจากนี้ยังมีเรื่องของหลักความผิดตามความสัมพันธ์ในสัญญาซึ่งมีผลว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญา คือ ผู้ซื้อ-ผู้ขายในสัญญาเท่านั้น มีสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อกัน ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากการบริโภคทรัพย์สินตามสัญญาดังกล่าว หากผู้ที่ได้รับความเสียหายมิใช่คู่สัญญาก็ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายรับผิดชอบได้ ซึ่งถ้าพิจารณาจากสภาพสังคมที่สลับซับซ้อนขึ้นก็คงพิจารณาได้ว่าผู้ที่ไม่ใช่คู่สัญญาจะเป็นผู้บริโภคที่สูงขึ้นเรื่อยๆ นี้ อาจจะเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งในหลายๆ สาเหตุที่ทำให้กฎหมายที่มีอยู่แต่เดิมต้องถูกเปลี่ยนแปลง (Wongwattanasan, 2010)

ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคด้านข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกรณีการทำสัญญาประกันชีวิต จึงจำเป็นต้องมีการสร้างมาตรการการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยการหาแนวทางในการสร้างมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคด้านข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกรณีสัญญาประกันชีวิตให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติและทำให้กลไกตามกฎหมายสามารถควบคุมการทำสัญญาประกันชีวิตมีความเป็นธรรมตามมาตรการทางกฎหมายมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับหลักเสรีภาพการทำสัญญา

แนวคิดเกี่ยวกับหลักเสรีภาพการทำสัญญา หลักเสรีภาพในการทำสัญญามีหลักอยู่ว่าบุคคลมีเสรีภาพที่จะเลือกวิธีการจัดการสัญญาและวางข้อกำหนดอย่างใดก็ได้ อย่างอิสระและใจสมัครตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อความเสมอภาคและเสรีภาพได้ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งซ่อนอยู่เบื้องหลังความมีอิสระและเสรีภาพ และได้ก่อให้เกิดการกระจายความร่ำรวยที่ไม่ถูกต้อง มีการเอารัดเอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอเสียเปรียบในการทำสัญญาแก่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า จึงได้เกิดหลักเสรีภาพใน

การทำสัญญาในความหมายใหม่ก็คือ เสรีภาพในการทำสัญญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญามีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกัน คือ จะได้ก็เฉพาะสังคมที่มีเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างแท้จริง (Archarthsong, 1993)

หลักเสรีภาพในการทำสัญญาคือหลักที่ซ่อนอยู่ในหลักอิสระในทางแพ่งที่เปิดโอกาสให้ปัจเจกชนทั้งหลายสามารถใช้เสรีภาพของตนกำหนดขอบเขตในทางกฎหมายของตนได้อย่างไรกับใคร ด้วยวิธีการใดหรือมีเนื้อหาอย่างไรก็ได้ รวมทั้งสามารถใช้เสรีภาพของตนเองจำกัดเสรีภาพของตนเองในอนาคตได้อีกด้วย (Sotthibandhu, 2009)

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาเจตนา มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นหลักพื้นฐานของเสรีภาพตามธรรมชาติมนุษย์ โดยยืนยันหลักที่ว่ารัฐจะต้องรับรู้สิทธิส่วนบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ รัฐจะต้องรับรองเสรีภาพส่วนบุคคลซึ่งมนุษย์ทุกคนมีอยู่ตามธรรมชาติ รัฐจะต้องไม่ทำลายสิทธิพื้นฐานของบุคคล บุคคลทุกคนมีเสรีภาพเว้นแต่ในบางเรื่องที่เป็นกรณีอันสมควรจึงจะมีข้อจำกัดเสรีภาพได้ (Thirawat, 1999)

แนวคิดเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

แนวคิดการร่างพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และการใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบควบคุมข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่คนจำนวนน้อยในสังคมที่มีอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าคนทั่วไป ในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สติปัญญา ฐานข้อมูล และโอกาสอาศัยหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาทำนิติกรรมสัญญาเอารัดเอาเปรียบส่วนใหญ่ที่มีอำนาจต่อรองต่ำกว่าอย่างใดก็ได้ โดยกฎหมายที่มีอยู่ไม่มีทางที่จะเข้าไปช่วยแก้ไขเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้น จึงได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้นช่วยบรรเทาความไม่เป็น

ธรรมเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียมกันในการทำสัญญาให้เบาลง โดยมุ่งที่จะให้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบสัญญาที่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัตินี้ว่ามีลักษณะการเอาเปรียบมากเกินไปหรือไม่หากเป็นการเอาเปรียบมากเกินไปก็ให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้มีผลบังคับกันได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีอย่างมีหลักเกณฑ์และมีเหตุผล (Phakdithanakul, 1999) การใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมการทำข้อสัญญาโดยไม่ขัดแย้งกับหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าตลาดไม่สมบูรณ์ เมื่อปรากฏว่ามีการผูกขาดทางการค้าซึ่งเป็นผลให้ผู้บริโภคจำต้องรับเอาสัญญาที่ผู้ผูกขาดเสนอโดยไม่มีทางเลือกอื่น หรือเมื่อปรากฏว่ามีปัจจัยที่ทำให้ข้อสัญญาอยู่ในสภาพที่ไม่อาจรู้หรือเข้าใจข้อสัญญาจึงได้ตกลงเข้าทำสัญญาโดยรับเอาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมไปด้วยโดยรู้ถึงข้อสัญญานั้น (Nanakorn, 2000)

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา (sanctity of will) มีแนวคิดว่าเอกชนต้องมีอิสระทางแพ่งหมายถึง อำนาจของเอกชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตทางกฎหมายของตนทั้งในทางส่วนตัวและทางทรัพย์สิน โดยอิสระในทางเป็นหลักที่ค่อนข้างกว้างและมีลักษณะทั่วไป (Sotthibandhu, 2000) ที่เป็นพื้นฐานของการทำนิติกรรมสัญญาทุกชนิด แต่ก็ยังต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ คือ กฎหมายความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นต้น

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาเป็นส่วนหนึ่งของหลักอิสรภาพในทางแพ่งที่บุคคลจะต้องมีอิสระในการผูกมัดตนเองจนก่อให้เกิดสัญญาและเกิดผลของสัญญา ซึ่งเจตนานี้มีผลต่อสัญญา 3 ประการ คือ (1) เจตนาเป็นตัวที่ก่อให้เกิดสัญญา (2) เจตนาเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของสัญญา และ (3) เจตนาเป็น

ตัวกำหนดผลของสัญญา

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนามีอยู่ในตัวธรรมชาติ เป็นสิ่งที่บุคคลแสดงออกมาด้วยความสมัครใจของบุคคลนั่นเองเพื่อต้องการที่จะผูกพันตนตามสัญญา ซึ่งรัฐต้องรับรองหลักนี้ให้เป็นสิทธิพื้นฐานและไม่เข้าไปแทรกแซงหรือทำลายเสรีภาพที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา เป็นหลักที่อาศัยความเป็นเหตุเป็นผลทางนิติปรัชญาว่าด้วยนิติสัมพันธ์ทางหนี้ว่าอยู่บนรากฐานของเจตนาของบุคคลโดยเจตนาเป็นแหล่งกำเนิดและเป็นมาตรการของสิทธิ ทั้งยังเป็นการแสดงความเคารพต่อเจตนาของแต่ละบุคคลด้วย เจตนารมณ์ของบุคคลจึงมีอิสระและศักดิ์สิทธิ์ หลักความศักดิ์สิทธิ์ของสัญญาสะท้อนได้จากคำพิพากษาที่ตัดสินว่า สัญญาไม่ตกเป็นโมฆะเพราะไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา

หลักเสรีภาพแห่งการแสดงเจตนา (freedom of contract) เป็นหลักที่แสดงถึงเสรีภาพโดยสมบูรณ์ของคู่สัญญาที่มีอิสระในการตกลงทำสัญญาและกระทำด้วยความสมัครใจเท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสัญญานั้นย่อมมีผลใช้บังคับได้ ดังนั้นหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาจึงถือว่าความสมัครใจหรือเจตนาเป็นตัวที่ก่อให้เกิดหนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับสัญญานั้นเอง (Hemarajata, 1992)

หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนาแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ (1) การตัดสินใจเข้าทำสัญญาแสดงเจตนาด้วยการแสดงเจตนาของตนเอง คู่สัญญาที่มีเสรีภาพเข้าทำสัญญา คือ สามารถตัดสินใจได้ว่าตนเองจะเข้าทำสัญญาหรือไม่ (2) การกำหนดเนื้อหาสัญญา บุคคลมีเสรีภาพในการตัดสินใจในการแสดงเจตนาโดยกำหนดเนื้อหาให้มีลักษณะแตกต่างไปจากกฎหมายแพ่งที่กำหนดในกฎหมายได้ และ

สามารถบังคับสัญญาให้เป็นไปตามเนื้อหานั้นได้ (3) การกำหนดประเภทสัญญามีเสรีภาพในการตัดสินใจในการแสดงเจตนาโดยกำหนดประเภทสัญญาให้ต่างไปจากกฎหมายได้ คือ กำหนดสัญญาที่นอกเหนือจากที่ระบุในกฎหมายแพ่งได้ หรือให้เรียกชื่อให้ต่างไปจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ (4) การกำหนดวิธีการแสดงเจตนา ถ้ากฎหมายมิได้กำหนดวิธีไว้โดยเฉพาะ บุคคลย่อมสามารถกำหนดวิธีการแสดงเจตนาได้ (แบบของสัญญา) โดยหลักไม่สามารถกำหนดได้ให้ต่างหรือนอกเหนือจากกฎหมายที่กำหนดให้ทำเป็นหนังสือได้ (แบบของสัญญา) เนื่องจากเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย เว้นแต่ สามารถตกลงกำหนดวิธีการแสดงเจตนาได้ ถ้ามีใช้กฎหมายที่กำหนดให้เป็นหนังสือ (แบบของสัญญา) และ (5) การให้เหตุผลส่วนตัวในการทำสัญญา ซึ่งเป็นเสรีภาพที่จะให้หรือไม่ก็ได้ โดยการให้เหตุผลส่วนตัวสามารถทำได้ แต่จะต้องไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น

กรอบในการวิเคราะห์

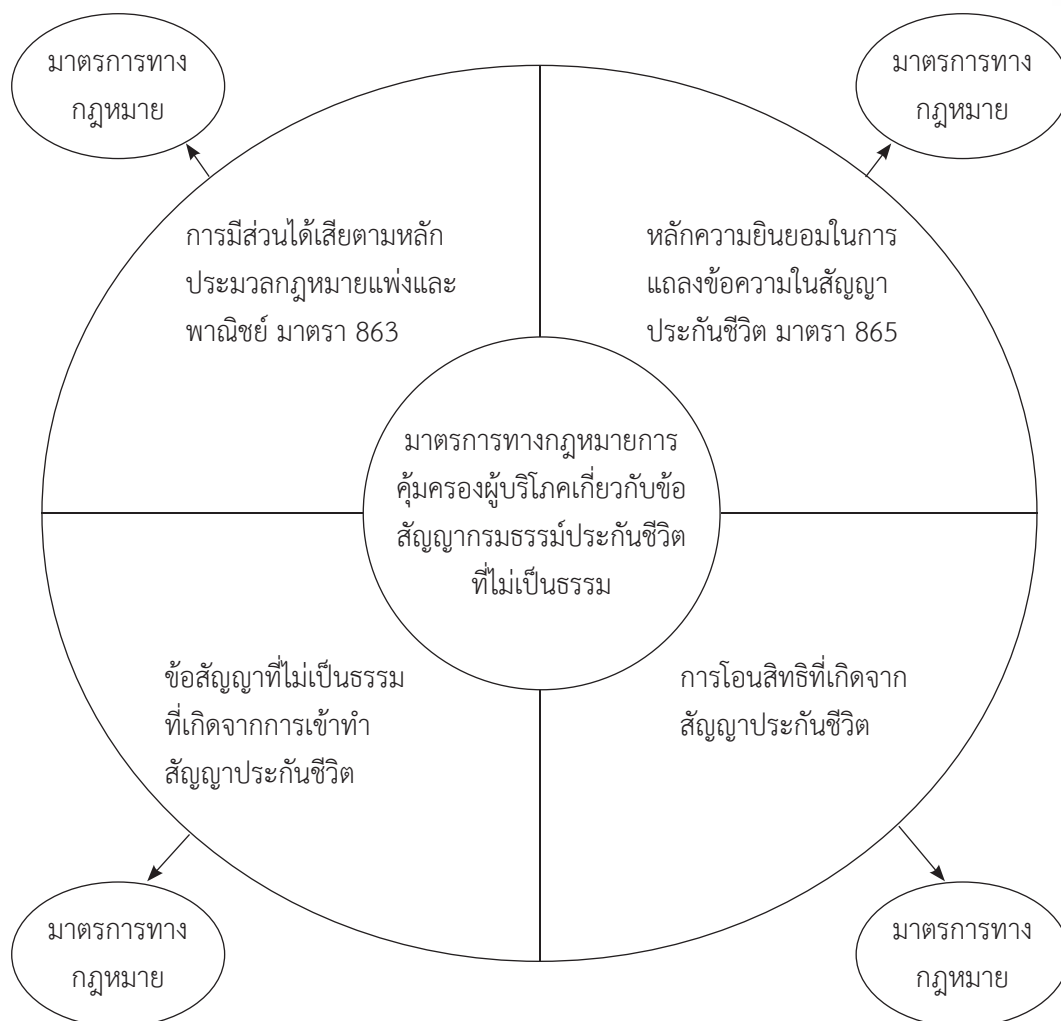
ในการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม ผู้เขียนได้นำเอาแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ดังนี้

1. ความหมายของการประกันชีวิต
2. ลักษณะทั่วไปของการประกันชีวิต
3. ส่วนได้เสียในเหตุประกันชีวิต
4. แนวคิดการประกันชีวิตและการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันชีวิต
5. แนวคิดการคุ้มครองผู้บริโภค

6. แนวคิดเกี่ยวกับหลักเสรีภาพการทำสัญญา
7. แนวคิดเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม
8. หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา
9. หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา
10. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่อง ประกันชีวิต
11. พระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ผลการวิเคราะห์

จากการนำความหมายของประกันชีวิต ลักษณะทั่วไปของการประกันชีวิต ส่วนได้เสียในเหตุประกันชีวิต แนวคิดการประกันชีวิตและการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันชีวิต แนวคิดการคุ้มครองผู้บริโภค แนวคิดเกี่ยวกับหลักเสรีภาพการทำสัญญา แนวคิดเกี่ยวกับข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา หลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องประกันชีวิต และพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นกรอบในการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ (1) การมีส่วนได้เสียตามหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 (2) หลักความยินยอมในการแถลงข้อความในสัญญาประกันชีวิต มาตรา 865 (3) ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการเข้าทำสัญญาประกันชีวิต และ (4) การโอนสิทธิที่เกิดจากสัญญาประกันชีวิต จึงทำให้ผู้เขียนได้ผลการวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม ดังนี้



ภาพ 2 ผลการวิเคราะห์

มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม ที่ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองเกี่ยวข้องกับสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 พบว่า สภาพสังคมไทยปัจจุบันพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมยังมีความจำเป็นต้องมีอยู่เพื่อคุ้มครองประชาชนผู้บริโภคหรือคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่า จึงต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เป็นเครื่องมือควบคุมข้อสัญญาที่ไม่เป็นการขัดแย้งกับหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและ

หลักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยม หากบุคคลใดเข้าทำสัญญาที่เสียเปรียบต่ออีกฝ่ายหนึ่งอย่างมากโดยรู้และเข้าใจในสัญญานั้น เพราะการรับเอาสัญญาที่เสียเปรียบเกิดจากความสมัครใจและเห็นว่าข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในเนื้อหาจริงจะถูกกลบฝังหรือเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อเกิดจากความไม่เป็นธรรมในกระบวนการทำสัญญาเท่านั้น พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงต้องมีบทบัญญัติอย่างชัดเจนว่าข้อสัญญาใดที่จะถือว่าไม่เป็นธรรมนั้นจะต้องประกอบด้วยความไม่เป็นธรรมทั้งในเนื้อหาของข้อสัญญาและในกระบวนการทำสัญญา ซึ่งพระราช

บัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ไม่ได้มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรมให้มีความชัดเจน ดังนี้

1. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 ซึ่งส่วนได้เสียที่เอาประกันภัย หมายถึง การที่บุคคลใดก็ตามเมื่อเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดความเสียหายขึ้น ย่อมมีส่วนได้เสียที่จะได้รับประโยชน์หรือมีส่วนที่จะต้องเสียหายจากเหตุการณ์นั้นซึ่งอาจมีส่วนได้เสียทางตรงหรือทางอ้อมก็ถือว่าบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย บุคคลทุกคนย่อมมีส่วนได้เสียในชีวิตของตนเองจึงสามารถทำประกันชีวิตของตนเองได้ แต่การทำสัญญาประกันชีวิตบุคคลอื่น ผู้ที่จะทำประกันชีวิตบุคคลอื่นได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนนำเอาชีวิตของเขาไปกำหนดเงื่อนไข ในมาตรา 863 ที่ได้กล่าวถึงผู้มีส่วนได้เสียนั้น ยังไม่ครอบคลุมถึงประโยชน์ของการทำสัญญาประกันชีวิตบุคคลอื่นและไม่สามารถสนองตอบข้อเรียกร้องทางสังคมได้ การทำสัญญาประกันชีวิตของตนเอง บุคคลทุกคนย่อมมีส่วนได้เสียในชีวิตของตนเองโดยไม่จำกัด แต่ถ้าเป็นการทำสัญญาประกันชีวิตของบุคคลอื่น สัญญาประกันชีวิตนั้นจะเกิดขึ้นได้ บุคคลที่จะทำสัญญาประกันชีวิตได้ให้แก่บุคคลอื่น ต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนจะเอาประกันชีวิตถึงขนาดที่เรียกได้ว่ามีส่วนได้เสียในชีวิตของบุคคลนั้น จึงจะถือว่าผู้เอาประกันมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันไว้ตามกฎหมาย เช่น คู่สมรสหรือผู้มีความสัมพันธ์ในทางธุรกิจ จะเห็นได้ว่า หลักส่วนได้เสียได้ปิดกั้นประโยชน์ในการทำสัญญาประกันชีวิตซึ่งติดเงื่อนไขในเรื่องของหลักส่วนได้เสียไว้อยู่มากในปัจจุบัน

2. หลักการยินยอมในการแถลงข้อความในสัญญาประกันชีวิต มาตรา 865 หลังจากที่ผู้เอาประกันทำสัญญาประกันชีวิตไปแล้ว ถ้าสืบทราบได้ว่าผู้เอาประกันไม่เปิดเผยข้อความจริงหรือแถลงข้อความจริงอันเป็น

เท็จในส่วนที่เป็นสาระสำคัญขณะทำสัญญาประกันชีวิต และทำให้บริษัทบอกลยกเลิกการทำสัญญาประกันชีวิต ได้ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการบอกลยกเลิกสัญญาการทำประกันชีวิต ประกอบกับระยะเวลาในการบอกลยกเลิกสัญญานั้นเป็นระยะเวลา 5 ปี และในหลักการยินยอมในการแถลงข้อความจริงในสัญญาประกันชีวิตนั้นยังไม่มีรายละเอียดชัดเจนเพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายแบบเดียวกันที่จะครอบคลุมไปถึงตัวแทนการขายประกันชีวิตเพื่อให้ผู้เอาประกันภัยมีความเข้าใจในหน้าที่เปิดเผยข้อความจริงโดยไม่ต้องอาศัยการตีความดังเช่นที่เกิดขึ้นในบทบัญญัติปัจจุบัน เมื่อกฎหมายมีความชัดเจนก็จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมเพราะคู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้ยึดถือหลักเดียวกัน โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 865 โดยเพิ่มเติมข้อความว่าวรรคสามให้มีข้อความดังนี้ “การไม่เปิดเผยข้อความจริงตามวรรคแรก ถ้าเป็นการใช้ดุลพินิจของตัวแทนฝ่ายผู้รับประกันภัยจะถือเป็นการไม่เปิดเผยข้อความจริงหาได้ไม่”

3. พระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องมีการบัญญัติให้ชัดเจนว่าข้อสัญญาใดที่จะถือว่าไม่เป็นธรรมนั้นต้องประกอบด้วยความเป็นธรรมทั้งในเนื้อหาของสัญญาและในกระบวนการทำสัญญา เพราะหากบุคคลใดเข้ารับข้อสัญญาที่เสียเปรียบต่ออีกฝ่ายหนึ่งเป็นอย่างมากโดยรู้และเข้าใจข้อสัญญานั้น ก็ไม่อาจอ้างได้ว่าข้อสัญญานั้นไม่เป็นธรรม ในการคุ้มครองประชาชนผู้บริโภคหรือคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่ายังเป็นสิ่งจำเป็น พระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นกฎหมายที่มีข้อเสียจำกัดอยู่จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายให้เกิดผลดีขึ้นแก่ผู้บริโภค พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แก้ไขปัญหาด้านความไม่เป็นธรรมของสัญญาประกันชีวิต แต่การบังคับใช้ในเรื่องของผลคำพิพากษานั้นสามารถบังคับได้เฉพาะคู่กรณีเท่านั้นไม่สามารถคุ้มครองไปยังบุคคลภายนอกได้ ดังนั้น จึง

ต้องปรับปรุงขอบเขตของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ตามมาตรา 4 โดยที่มาตรา 4 เป็นบทบัญญัติทั่วไปของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ได้กำหนดขอบเขตของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม จึงสมควรเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้เปิดกว้าง กำหนดให้การทำสัญญาในลักษณะใดก็ตาม ที่มีกระบวนการในการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และมีเนื้อหาของข้อสัญญาที่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันมากเกินไปสมควรให้ถือว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมไม่ว่าจะปรากฏในข้อสัญญาใด ซึ่งถือเป็นการเปิดช่องให้มีการใช้กฎหมายนี้อย่างครอบคลุมและอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

4. การโอนสิทธิในสัญญาประกันชีวิต การทำสัญญาประกันชีวิตนั้น เมื่อได้ทำแล้วผู้เอาประกันชีวิตจะระบุหรือเปลี่ยนแปลงผู้รับประโยชน์ในสัญญาประกันชีวิต จะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลผู้ถูกเอาประกันชีวิตซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกนำเอาชีวิตของตนไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินของผู้รับประกันเมื่อมรณภัยที่เกิดขึ้น ในการโอนสิทธิในสัญญาประกันชีวิตนั้น ข้อกฎหมายยังเป็นปัญหาด้านการให้ความยินยอมจึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมาย การโอนสิทธิในสัญญาประกันชีวิต ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 891 กำหนดข้อยกเว้นว่า หากผู้เอาประกันภัยได้ส่งมอบกรมธรรม์ให้แก่ผู้รับประโยชน์ไปแล้ว และผู้รับประโยชน์ได้บอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังผู้รับประกันภัยแล้วว่าตนจำนงจะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้น ผู้ถูกเอาประกันชีวิตไม่สามารถโอนประโยชน์จากสัญญาประกันชีวิตนั้นได้อีก หากให้ผู้รับประโยชน์เริ่มต้นทำสัญญาพร้อมกับผู้เอาประกันภัยในขณะที่เข้าทำสัญญา การทำสัญญาประกันชีวิตเมื่อบุคคลผู้ถูกเอาประกันชีวิตได้ให้ความยินยอมในสัญญาประกันชีวิตซึ่งทำให้สัญญาประกันชีวิตเกิดมีผลบังคับขึ้นแล้วเมื่อจะโอนสิทธิที่เกิดจากสัญญาประกันชีวิตดังกล่าว ได้แก่ สิทธิ

ของผู้รับประโยชน์ก่อนเหตุการณ์ที่เอาประกันภัยไว้

ดังนั้น จึงต้องทำการศึกษาเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม การเพิ่มมาตรการทางกฎหมายที่จะให้ครอบคลุมการคุ้มครองผู้บริโภคในการทำสัญญาประกันชีวิตในประเทศไทยปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่แล้วความเข้าใจในการทำสัญญาประกันชีวิต แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นไปใช้สิทธิเรียกร้องแล้ว แต่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสัญญาประกันชีวิตที่ได้ทำไว้ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรม นำไปสู่ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทสรุป

มาตรการทางกฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับข้อสัญญากรมธรรม์ประกันชีวิตที่ไม่เป็นธรรมในประเด็นที่เกิดขึ้นนั้นที่ต้องนำไปสู่การแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ให้มีหลักประกันในการคุ้มครองให้เหมาะสม รูปแบบการทำสัญญาประกันชีวิตนั้นเป็นสัญญาสำเร็จรูป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 เรื่องหลักส่วนได้เสียบุคคลต้องวิเคราะห์ถึงหลักส่วนได้เสียนั้นอาจแบ่งออกเป็นประกันชีวิตตนเอง และการประกันชีวิตบุคคลอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจเนื่องจากกฎหมายประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้ สัญญาประกันภัยย่อมไม่ผูกพันกับคู่สัญญา จึงต้องอาจดูแนวทางคำพิพากษาเป็นเรื่อยๆ ไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 ในเรื่องการแถลงข้อความจริงควรเพิ่มหลักความยินยอมซึ่งเป็นผลดีที่ผู้เอาประกันชีวิตจะให้ผู้รับประกันภัยใช้ความระมัดระวังในการพิจารณารอบคอบยิ่งขึ้น ในการเข้าทำสัญญาโดยที่ผู้เอาประกันชีวิตไม่มีอำนาจต่อรองขอปรับเปลี่ยนข้อสัญญาได้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญา

ที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ถือเป็นหลักทั่วไปในการวินิจฉัยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในสัญญาผู้บริโภค สัญญาสำเร็จรูป และสัญญาขายฝาก ทั้งนี้ ในสัญญาประกันชีวิตการให้ความคุ้มครองด้านสัญญา โดยกำหนดธุรกิจควบคุมสัญญาการติดต่อสัมพันธ์ทางสัญญา และมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย การประกอบวิชาชีพพยานหน้าประกันชีวิตในการเสนอขายกรมธรรม์ประกันชีวิตได้เกิดขึ้นหลากหลายช่องทาง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและมีมาตรการทางกฎหมาย ที่ประกาศใช้เมื่อขึ้นสู่ชั้นศาลยังเป็นเรื่องหลักอ้างอิงเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา และเสรีภาพในการเข้าทำสัญญาทำให้เกิดการเอาเปรียบผู้บริโภคมากขึ้นและทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องหามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรเพิ่มมาตรการในการรับรองผู้บริโภคด้านข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อสัญญากับผู้ประกอบการประกันภัย ทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาที่จะบังคับใช้ของสัญญาประกันชีวิต
2. ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายในหมวดสัญญาประกันชีวิต โดยกำหนดบทเฉพาะสำหรับกรณีที่มีการทำสัญญาประกันชีวิตด้วยเหตุแห่งความทรงชีพหรือมรณะของผู้อื่น เพิ่มเติมความชัดเจนเกี่ยวกับการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เอาประกันและผู้ถูกเอาประกันชีวิต โดยกำหนดเงื่อนไขความเดือดร้อนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับหากผู้ถูกเอาประกันตายหรือยังมีชีวิตอยู่ และในการพิจารณาส่วนได้เสียในสัญญา

ประกันชีวิตของบริษัทประกันชีวิตอาจพิจารณาบุคคลดังต่อไปนี้ให้อยู่ในฐานะที่เอาประกันชีวิตกันได้ ได้แก่ คู่หมั้น คู่สมรส สามัญญาที่มิได้จดทะเบียนสมรสแต่อุปการะส่งเสียเลี้ยงดูบิดามารดากับบุตร

3. ปัจจุบันได้มีกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แก้ไขด้านความไม่เป็นธรรมของสัญญาประกันชีวิตอยู่แล้ว แต่การบังคับใช้ในเรื่องผลคำพิพากษานั้นสามารถบังคับได้เฉพาะคู่กรณีเท่านั้น ไม่สามารถคุ้มครองไปยังบุคคลภายนอกได้ ดังนั้น หากมีการนำกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคมาใช้บังคับจะทำให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมมากขึ้นและยังมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรมที่ต้นเหตุ

4. ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 865 โดยยกเลิกความเดิมและให้ใช้ความต่อไปนี้ แทนมาตรา 865 วรรคแรก ถ้าในเวลาทำสัญญาประกันภัย ผู้เอาประกันภัยก็ดีหรือในกรณีประกันชีวิตบุคคลอื่นการใช้เงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของเขานั้นก็ดี รู้อยู่แล้วละเว้นเสียไม่เปิดเผยข้อความจริงหรือว่ารู้อยู่แล้วแถลงข้อความเท็จ ซึ่งอาจจะได้จูงใจผู้รับประกันภัยให้เรียกเบี้ยประกันภัยสูงขึ้นอีกหรือบอกปิดไม่ยอมทำสัญญาไซ้ ท่านว่าสัญญานั้นเป็นโมฆียะ

แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 865 วรรคสอง การใช้สิทธิบอกล้างสัญญาตามวรรคหนึ่งถ้าผู้รับประกันภัยมิได้ใช้สิทธิบอกล้างภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ผู้รับประกันภัยทราบมูลอันจะบอกล้างได้หรือมิได้ใช้สิทธินั้นภายในกำหนดสองปีนับแต่วันที่ทำสัญญาก็ดี ท่านว่าสิทธินั้นเป็นอันระงับสิ้นไป

References

- Archarthongsuk, O. (1993). *The control and solving problems on unfair contract terms*. Master's of Laws, Chulalongkorn University. [In Thai]
- Hemarajata, C. (1994). *Civil and commercial law*. Amarin Printing. [In Thai]
- Hemarajata, C. (2008). *Explanation of the Civil and Commercial Code on Insurance*. Winyuchon. [In Thai]
- Hemarajata, C. (1992). *The Law on contracts*. Chulalongkorn University Press.
- Nanakorn, P. (2000). *The Law on unfair contract Terms: A new comparative analysis..* Thammasat Laws Journal, 30(4), 546-588) [In Thai]
- Paksa, T. (2017). *Insurance law*. Faculty of Law, Thaksin University. [In Thai]
- Phakdithanakul, J. (1999). *Summary of the Unfair Contract terms Act B.E. 2540*. n.p. [In Thai]
- Sotthibandhu, C. (2000). *Explanation of juristic law principles, contracts*. Winyuchon.
- Sotthibandhu, S. C. (2009). *Explanation of legal acts-contracts* (14th ed.). Winyuchon. [In Thai]
- Thapapal, D. (1999). *Consumer behavior*. Rung Rueang San. [In Thai]
- Thirawat, D. (1999). *Contract Law: New status of the current contract and unfair contract clauses issues*. 2nd ed. Thammasat University Press. [In Thai]
- Tingsaphat, J. (2009). *Civil and commercial law on insurance* (13th ed.). Thammasat University Press. [In Thai]
- Wattanukul, S. (1985). Interest in insurance contracts. *Thammasat Laws Journal*, 15(2), 84. [In Thai]
- Wongwattanasan, C. (2010). *Consumer protection law*. Winyuchon [In Thai]